

Stališče NČR DNS in SNS

Novinarsko častno razsodišče, skupni organ Društva novinarjev Slovenije in Sindikata novinarjev Slovenije (v nadaljevanju NČR), v sestavi Gojko Bervar (predsednik), Jelena Aščič (podpredsednica), Jernej Rovšek, Tatjana Pirc, Neva Železnik, Katarina Vučko (člani), je na seji 31. januarja 2017 v primeru Krajevna skupnost Škofije, zanjo predsednik sveta KS Škofije Edmond Gašpar, proti Drašku Golubarju, v. d. odgovornega urednika spletnega portala Regionalobala.si, ugotovilo, da urednik ni kršil Kodeksa novinarjev Slovenije.

Primer: Krajevna skupnost Škofije proti Drašku Golubarju, v. d. odgovornega urednika spletnega portala Regionalobala.si

Krajevna skupnost Škofije (pritožnik) se je na NČR obrnila s pritožbo zaradi članka z naslovom "Koprska poslanca SMC kupujeta krajane z mrvicami: Obljubljata ukrepe, ki spadajo v redno vzdrževanje cest", ki je bil 13. maja 2016 objavljen na spletnem portalu Regionalobala.si.

Pritožnik vršilcu dolžnosti odgovornega urednika spletnega portala Regionalobala.si Drašku Golubarju očita, da je kršil 1., 5., 15., 24. in 25. člen Kodeksa novinarjev Slovenije.

Po mnenju pritožnika je v. d. odgovornega urednika kršil 1. člen¹ Kodeksa, ker je nekritično povzel pisanje portala ekoper.si (kjer je bil objavljen prispevek o posvetu s poslanci KS Škofije, v zvezi s katerim se je pritožnik prav tako pritožil na NČR) in ni preverjal točnosti informacij.

Pritožnik navaja, da je netočen naslov in podnaslov "Koprska poslanca SMC kupujeta krajane z mrvicami: Obljubljata ukrepe, ki spadajo v redno vzdrževanje cest", saj na posvetu ni bil nihče kupljen, da je šlo za tri teme lokalne samouprave, udeleženci pa so dobili informacijo, kako se bo Direkcija RS za infrastrukturo (DRI) konkretno odzvala na poslano pobudo o izvedbi ukrepov za večjo prometno varnost.

Nadalje pritožnik navaja, da ne drži, da je posvet, ki ga je organizirala KS Škofije, dvignil prah, kot navaja prispevek. Prav tako posvet ni bil strankarski, temveč je šlo za posvet s poslanci slovenske Istre, na katerem je manjkal le Matej Vatovec (ZL).

¹ 1. člen: Novinar mora preverjati točnost zbranih informacij in se izogibati napakam. Svoje napake —četudi nenamerne — mora priznati in popraviti. V tem primeru NČR lahko presodi, da novinar ni kršil kodeksa.

Pritožnik navaja, da so netočni tudi naslednji stavki prispevka: "Za vse ostale predloge Škofijotov, kot je na primer izgradnja več deset tisoč evrov vrednega krožišča, pa je po besedah Direkcije za infrastrukturo pristojna koprška občina. Dejansko gre za naloge, ki so tudi sicer v pristojnosti Direkcije za infrastrukturo in zanje poslanci niso posebej zaslužni. Barvanje talnih oznak na državni cesti spada v redni program vzdrževanja cest in ni nikakršna investicija, kot naj bi jo poskušala prikazati Kozlovičeva in Ferluga. Postavitev ogledala stane nekaj sto evrov."

Pritožnik navaja, da čeprav je cesta skozi Škofije državna cesta, je vzdrževanje prometnih površin na državnih cestah na območju naselij v pristojnosti občine, DRI pa je kljub temu, da to ni v njihovi pristojnosti, predlogom KS Škofije prisluhnila in jih nekaj izvedla. Pritožnik še trdi, da je izven konteksta navedba, da nerešeno vprašanje državne politike "pridobivanje evropskih sredstev za dokončanje kanalizacije in vodovoda na Škofijah ali preplastitev državne ceste", saj slednje sodi med temeljne naloge občine, ki se edina lahko prijavlja na evropska sredstva, ter da se je Mestna občina Koper za to že prijavljala in pridobivala sredstva. Po mnenju pritožnika gre za zavajanje javnosti.

Po mnenju pritožnika je v. d. odgovornega urednika kršil tudi 5. člen² Kodeksa, ker je objavil nepotrjene informacije o dogodku, na katerem ga ni bilo. Informacij ni pridobil pri organizatorju dogodka, ni ga povzel iz profesionalnega medija, ampak ga je nekritično povzel s portala, ki ga ureja svetovalec župana, nikjer pa ni opozorila, da gre za nepotrjene informacije.

Pritožnik trdi, da je v. d. odgovornega urednika kršil tudi 15. člen³, saj bralec ne more ločiti, kaj so dejstva, kaj komentar in kaj je prepisovanje iz drugega portala.

Pritožnik meni, da gre tudi za kršitev 24.⁴ in 25. člena⁵ Kodeksa, saj se pogosto dogaja, da se uigrano objavlja najprej na ekoper.si in takoj za tem na regionalobala.si. Pritožnik kot primer navaja nekaj takšnih prispevkov, pri katerih meni, da gre za obračunavanje z drugače mislečimi. Meni, da gre za prikrito oglaševanje oziroma, da regionalobala.si objavlja naročena politično propagandna besedila.

Draško Golubar s spletnega portala Regionalobala.si na očitke ni odgovoril.

² 5. člen: Ko novinar objavlja nepotrjene informacije, govornice ali ugibanja, mora na to opozoriti.

³ 15. člen: Novinar je dolžan ločiti informacijo od komentarja. Razlika med poročilom o dejstvih in komentarjem mora biti dovolj razvidna, da lahko naslovnik sporočila loči med dejstvi in stališči novinarja.

⁴ 24. člen: Če je novinar vpleten v dogodke, o katerih poroča, ali je v konfliktu interesov, mora to razkriti oziroma se mora kot novinar izločiti.

⁵ 25. člen: Prepletanje ali združevanje novinarskih in oglaševalskih ali politično propagandnih besedil ni dopustno. Oglasna sporočila, plačane objave in oglasi morajo biti prepoznavno in nedvoumno ločeni od novinarskih besedil. Če obstaja kakršenkoli dvom, mora biti nedvoumno označeno, da gre za oglas. Hibridi med oglaševalskimi ali politično propagandnimi in novinarskimi vsebinami so nedopustni.

Sklep: Vršilec dolžnosti odgovornega urednika spletnega portala Regionalobala.si Draško Golubar ni kršil 1., 5., 15., 24. in 25. člena Kodeksa novinarjev Slovenije.

Obrazložitev: Nekatero navedbo pritožnika v zvezi z očitano kršitvijo 1. člena Kodeksa se nanašajo na slogovne značilnosti prispevka ("Koprski poslanca SMC kupujeta krajane z mrvicami"; "Ponedeljkov posvet ... je dvignil precej prahu"), v katerih NČR ni prepoznalo kršitve 1. člena Kodeksa. Pri odločanju glede kršitev 1. člena se je razsodišče osredotočilo na trditve pritožnika, da čeprav je cesta skozi Škofije državna cesta, je vzdrževanje prometnih površin na državnih cestah na območju naselij v pristojnosti občine, zato da je netočna navedba v prispevku: "Dejansko gre za naloge, ki so tudi sicer v pristojnosti Direkcije za infrastrukturo in zanje poslanci niso posebej zaslužni. Barvanje talnih oznak na državni cesti spada v redni program vzdrževanja cest in ni nikakršna investicija, kot naj bi jo poskušala prikazati Kozlovičeva in Ferluga." Pri odločanju je NČR preverilo določbe Zakona o cestah (ZCes-1), ki v 62. členu določa, da v območju meje naselja občine vzdržujejo prometne površine, objekte in naprave na, ob ali nad voziščem državne ceste, ki so v funkciji javnih površin naselja, in sicer odstavne pasove, odstavne niše, parkirne površine, avtobusna postajališča in podobne prometne površine, namenjene odvijanju prometa v naselju; podhode in nadhode za pešce ali kolesarje; cestno razsvetljavo, semaforje ter drugo prometno signalizacijo z zunanjo ali notranjo osvetlitvijo s pripadajočim napajanjem, vključno z oskrbo z električno energijo; kolesarske steze in pločnike; zelene površine in urbano opremo v območju cestnega sveta. NČR sicer ni strokovno usposobljeno za razločevanje občinskih in državnih pristojnosti, vendar pa ocenjuje, da vzdrževalna dela, ki jih je obljubila Direkcija za infrastrukturo, ne spadajo v pristojnost občine, kot trdi pritožnik. Pri tem NČR upošteva tudi navedbo v prispevku, da je za vse ostale predloge Škofijotov po besedah Direkcije za infrastrukturo pristojna koprski občina. Iz te navedbe gre sklepati, da Direkcija za infrastrukturo ukrepe, ki jih je obljubila, šteje za svojo pristojnost. NČR ugotavlja, da kršitve 1. člena Kodeksa torej ni bilo. 5. člen Kodeksa zahteva, da je potrebno v prispevku opozoriti na dejstvo, da gre za nepotrjene informacije ali govorice. Slednje je potrebno razumeti kot novinarski pristop in izjemo v primerih, ko veliko indicev kaže, da utegnejo imeti določene govorice tudi oprijemljiva ozadja, ki pa jih ni mogoče razkriti drugače kot s tem, da novinar te nepreverjene informacije zaradi javnega interesa razkrije in s tem morda sproži pri dotlej neznanih ali nedostopnih virih odziv, ki bi lahko pripeljal do bolj konkretnih informacij in dokazljivih dejstev. Pri takem pristopu pa mora novinar opozoriti bralce, gledalce ali poslušalce na to, da svojih trditev (še) ne more dokazati. V primeru, ki ga navaja pritožnik, ne gre za tak primer, pač pa za vprašanje, ali je novinar dejstva v zadostni meri preverjal, torej za vprašanje kršitve 1. člena Kodeksa (česar NČR v tem primeru ni ugotovilo). Zato kršitve 5. člena ni bilo.

NČR prav tako v prispevku ni ugotovilo prepletanja informacij in komentarja na način, da bralec ne bi mogel ločiti med dejstvi in eventualnimi stališči avtorja prispevka, zato kršitve 15. člena Kodeksa ni ugotovilo.

NČR ni ugotovilo kršitve 24. člena Kodeksa, saj vpletenosti avtorja v dogodke, o katerih poroča, ali konflikta interesov ni moglo ugotoviti. Prav tako ni ugotovilo kršitve 25. člena Kodeksa, saj v prispevku ni prepoznalo elementov politično propagandnega besedila. NČR lahko odloča le o kršitvah Kodeksa v povezavi s konkretnim prispevkom, zoper katerega se je pritožil pritožnik, in ni pristojno za ugotavljanje, ali določen medij sistematično povzema besedila iz drugega medija, pri čemer bi bilo takšno povzemanje med medijema usklajeno in dogovorjeno.

Obnova postopka: Postopek, ki je bil zaključen in sta bila po njem izdana razsodba ali stališče NČR, se lahko obnovi na temelju predloga kateregakoli udeleženca v postopku. Udeleženec v postopku lahko zahteva obnovo postopka najpozneje eno leto od dne, ko je izvedel nova dejstva in dokaze, ki lahko vplivajo na spremembo prvotno izrečene razsodbe ali stališča. O predlogu za obnovo postopka odloča NČR, ki mora ugotoviti, ali obstajajo utemeljeni razlogi za obnovo postopka. Ponovni postopek prav tako vodi NČR.

V Ljubljani, 14. februar 2017

Gojko Bervar, predsednik Novinarskega častnega razsodišča